ลาฮู (Lahu) หรือมูเซอ

ที่มาของชื่อ

ชาวเขาเรียกตนเองว่า "ลาฮู" ชาวจีนในยูนนานเรียก ชาวลาฮู หรือ ชาวมูเซอนี้ว่า "โลไฮ" (Lo-hei) และชาวฉานทั้งในจีนและพม่าเรียกเขาว่า มูเซอ (Mussur) และกวี (Kwi) แต่ชื่อกวีนี้ไม่เป็นที่รู้จักกันทางนิรุกติศาสตร์ แต่เป็นชื่อหนึ่งแยกมาจากเผ่าลาฮูชี หรือลาฮูเหลือง คนไทยทางเหนือเรียกตามชาวฉานว่า มูเซอ แปลว่า"พราน" ทั้งนี้มีตำนานเล่ากันว่า ครั้งหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินพม่าพระองค์หนึ่งได้เสด็จไปยังรัฐฉาน เพื่อเกณฑ์คนไปรบกับประเทศเพื่อนบ้าน พระองค์ได้ทรงพบนักรบที่กล้าหาญในป่า จึงเรียกพวกเขาว่า มูเซอ สำหรับคนจีนที่ให้ชื่อ "Lo-hei" นี้ คำว่า "hei" แปลว่า คำ อาจมีความหมายไปในทางไม่ดี ต่อมาชาวจีนก็เรียกชื่อเป็นทางการว่า ลาฮู

คำ "ลาฮู" ก็ยังมีความหมายคลุมเครืออยู่นั่นเอง ในระหว่างที่ Walker ได้ศึกษาวิจัยชาวลาฮู ก็ยังไม่รู้ความหมายคำนี้ แต่จากหลักฐานที่ได้ คือ ในปี ค.ศ. 1957 บทความหนังสือพิมพ์ในปักกิ่งได้แนะว่า ชื่อลาฮูจะเกี่ยวกับการล่าสัตว์ เพราะในสมัยก่อนชาวลาฮูหลายๆเผ่าจะล่าสัตว์ร่วมกัน เมื่อใดที่ล่าเสือได้ พวกเขาจะแบ่งเนื้อเสือ และรับประทานร่วมกันที่สถานที่เฉพาะ ที่เรียกว่า "hu" คำว่า "la" แปลว่า เสือ ดังนั้นเขาจึงเรียกตนเองว่า "Lahu" ส่วนคำ "hu" นี้ นักภาษาศาสตร์ปัจจุบันยังไม่ทราบที่มาของคำนี้แน่นอน และยังไม่ยอมรับ

ชาวลาฮูมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับชาวเขา เผ่าลีซอ อีก้อ มาก ประเพณีบางอย่างคล้ายกะเหรี่ยง จะผิดกันก็แต่ภาษาพูดและการแต่งกายเท่านั้น

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของชาวลาฮู เป็นที่รู้กันน้อย แต่เรื่องราวของชาวเขาเผ่านี้ เป็นที่น่าสนใจมาก คาดกันว่า ภูมิลำเนาดั้งเดิมอยู่ที่ทิเบต หรือบริเวณใกล้เคียง มีเชื้อสายทิเบต–พม่า หรืออาจมีเชื้อสายมาจากพวกโลโล เรื่องเล่าของชาวลาฮูเองกล่าวว่า ตนเองอพยพมาจากทางเหนือ จนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 ได้มีหลักฐานและเรื่องราวต่างๆ ที่เขียนเกี่ยวกับลาฮูไว้โดยชาวจีนและชาวตะวันตก

ในระหว่างศตวรรษที่ 18 และ 19 ชาวลาฮูมีพระเป็นหัวหน้า เป็นผู้นำในการรบต่อต้านของจักรวรรดิจีน กองทหารจีนถูกส่งออกมาเพื่อควบคุมสถานะการณ์ในแถบถิ่นที่ชาวลาฮูอยู่ เรียกว่า "Lo-hei shan" แรกทีเดียว ชาวจีนได้ใช้นโยบายออมชอมเพื่อปกครองให้เกิดความสงบในชายแดน โดย

ตั้งหัวหน้าชาวลาฮูปกครองชาวลาฮูกันเองแทนรัฐบาลจีน และพยายามที่จะยอมรับรวมเข้ากับวัฒนธรรมจีน แต่ชาวลาฮูส่วนใหญ่ปฏิเสธ ต่อมารัฐบาลจีนจึงตัดสินใจปกครองลาฮูในยูนนานตะวันตกเฉียงใต้โดยตรงคือ ในปี ค.ศ.1889 รัฐบาลจีนได้ตั้งอำเภอขึ้นใหม่เรียกว่า "chen-pien" และแต่งตั้งข้าราชการจีนไปดำรงตำแหน่ง มีกองทหารจีนช่วยเหลืออยู่ และในปีเดียวกันนี้อุปราชแห่งยูนนาน ได้เขียนถึงจักรพรรดิในปักกิ่งว่า แม้แต่ก่อนชาวลาฮูจะค่อนข้างเป็นเผ่าที่ล้าหลัง ที่อาศัยอยู่ชายแดนจีน แต่บัดนี้ได้มีท่าทียอมจำนน และค่อยๆยอมรับอิทธิพลในอารยธรรมของจีนแล้ว

แต่การต่อต้านในยูนนานตอนใต้ และกองทัพจีนได้ถูกส่งมาเพื่อแก้ไขให้เกิดความสงบขึ้นนั้น ย่อมมีผลอย่างแน่นอน คือชาวลาฮูบางกลุ่มได้อพยพออกจากชายแดนจีนเข้าสู่ประเทศ พม่า และลาว แต่ด้วยเหตุผลในระยะยาว คือ อาจมาจากความต้องการแผ่นดินใหม่สำหรับเพื่อเพาะปลูก จึงทำให้ชาวลาฮูกระจายเข้าไปในเขตภูเขาของรัฐฉานของพม่าทางทิศใต้ (โดยเฉพาะเชียงตุง "Kengtung") และก็เลยเข้ามาในตอนเหนือของไทย

ประชากรและการกระจาย

อาจมีจำนวนประชากรชาวลาฮูอาศัยในประเทศไทยประมาณ 16,000 คน ซึ่งคิดเป็น 6 % ของประชากรชาวลาฮูทั้งหมดที่กระจัดกระจายตลอดตอนใต้ของยูนนาน รัฐฉานของพม่า ทางตะวันตกเฉียงเหนือของลาว และทางเหนือของไทย ส่วนใหญ่ของประชากรลาฮู จะอยู่ในมณฑลของยูนนาน ในอำเภอ ซูเหมา (Ssu-Mao) และ ลินฉาง (Lin-ts'ang) ลักษณะภูมิประเทศแถบนี้เป็นเขตชายแดนที่เป็นภูเขาทางตะวันตกของแม่น้ำสาระวินและทางตะวันออกของแม่น้ำโขง ขยายไปทางเหนือถึงเส้นแลตติจูด 24 เหนือ และลงไปทางใต้ถึงพรมแดนพม่า ในประเทศพม่าชุมชนลาฮูกระจัดกระจายตลอดทางตะวันออกเฉียงใต้ของสหพันธรัฐฉานใหม่ ซึ่งเคยเป็นรัฐฉานที่ปกครองตนเองอิสระเชียงตุง ในประเทศลาวชาวลาฮูจะอาศัยอยู่มากบริเวณทางตะวันตกของจังหวัดน้ำทา ในประเทศไทยหมู่บ้านลาฮูพบได้ใน 5 จังหวัดตอนเหนือ คือ จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน และตาก ที่จังหวัดตากประมาณเส้นแลตติจูด 17° เหนือจะเป็นที่ชาวลาฮูกระจายไปทางใต้ไกลที่สุด ดังนั้นชุมชนลาฮูจะยาวเป็นระยะทางในพื้นที่กว่า 800 กิโลเมตรจากทางตอนเหนือถึงใต้ (24° เหนือ – 17° เหนือ) ระหว่างแม่น้ำสาระวินและแม่น้ำโขง มีชาวลาฮูบางกลุ่มอาศัยอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำโขงในยูนนานและลาว

เช่นเดียวกับชาวเขาเผ่าต่างๆในโลก ที่สถิติตัวเลขทางด้านประชากรของชาวลาฮูยังหาไม่ได้ง่ายๆ จำนวนประชากรชาวลาฮูในยูนนานมีตั้งแต่ 120,000–190,000 คน ในระยะ 12 ปีที่ผ่านมา (ตามสถิติของ

การกระจัดกระจายของชาวเขาเผ่าลาหู (มูเซอ)

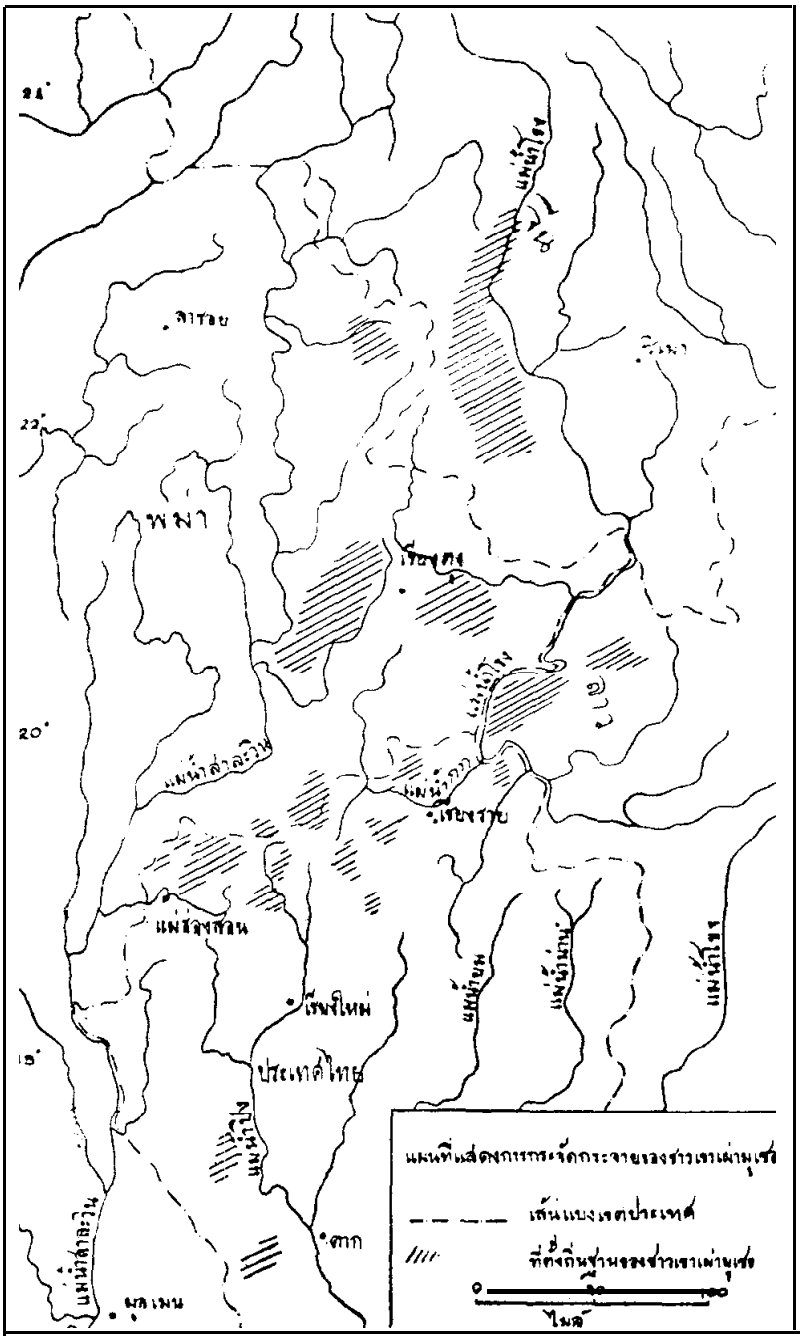

จีนตั้งแต่ปี ค.ศ.1957) และจากรายละเอียดที่ได้จากประเทศพม่าไม่มีตัวเลขแน่นอน นอกจากตั้งแต่ปี ค.ศ.1931 ซึ่งก็นานมากแล้ว สำหรับในประเทศลาว ก็ยังเชื่อถือไม่ได้นัก ในประเทศไทย มีสถิติค่อนข้างจะแน่นอน กล่าวถึงชาวลาฮูที่อาศัยในประเทศต่างๆ ในปัจจุบัน คือ

จีน (ยูนนาน)	180,000 คน
พม่า	80,000 คน
ไทย	16,000 คน
ลาว	5,000 คน
รวมทั้งสิ้น	281,000 คน

จากการศึกษาของ ปรีชา จตุรพร ค.ศ.1980 เขียนไว้ว่า ชาวลาฮูในประเทศไทยทั้งหมดมี

หมู่บ้าน	179	หมู่บ้าน
ครัวเรือน	3,857	ครัวเรือน
ประชากร	22,584	คน

<u>การอพยพเข้าประเทศไทย</u>

การเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ยังไม่เป็นที่รู้กันแน่นอนว่าเป็นระยะใด แต่ช่วง 10 ปีของศตวรรษที่ 19 มีชุมชนลาฮูมากมายแล้ว อยู่ทางตอนเหนือของไทย ทั้งเจมส์ แมคคาธี และ แมค กิลวารี ได้ยืนยันและย้ำว่า ชาวลาฮูได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยในระยะเวลาดังกล่าวนี้

กอร์ดอน ยัง กล่าวว่า ลาฮูนะ และ ลาฮูยี่ อาศัยอยู่ในพม่าและลาวเมื่อ 50 ปีก่อนมาแล้ว ต่อมาภายหลังจึงอพยพเข้าประเทศไทย ส่วนลาฮูเซเลเข้ามาในไทยราวสี่สิบปีมาแล้ว สำหรับลาฮูชี หรือลาฮูเหลือง บางทีอาจเป็นพวกที่เข้าไทยเป็นรุ่นล่าสุดในบรรดาชาวเขาทั้งหลาย ยัง กล่าวต่อไปอีกว่า ลาฮูนะ และลาฮูยี่ ในประเทศไทยอาศัยอยู่กระจัดกระจายในภาคเหนือ และส่วนใหญ่เป็นลาฮูยี่ ซึ่งจะอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ทางตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทางเหนือและตะวันตกของจังหวัดเชียงราย และทางตอนเหนือของจังหวัดพาก สำหรับลาฮูนะ พบได้ไม่กี่หมู่บ้านในจังหวัดเชียงราย และตอนเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ และส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิค

ลาฮู ที่อาศัยในประเทศไทย จะอยู่ในเขต อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงของ อำเภอเมือง อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง อำเภอฝาง

อำเภอเชียงดาว อำเภอพร้าว อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอปาย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กับอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ลาฮูเหล่านี้มาจากเขตเชียงตุง เมืองปั่นรัฐไทยใหญ่ของพม่า

การแบ่งกลุ่ม

ชาวลาฮูเป็นชาวเขาเผ่าใหญ่เผ่าหนึ่ง สามารถจำแนกพวกได้ถึง 23 พวก คือ

1. ลาฮูไกสี
2. ลาฮูนะ (มูเซอดำ)
3. ลาฮูตะลา
4. ลาฮูอาแล
5. ลาฮูนะแพ
6. ลาฮูปานาย
7. ลาฮูละฮู
8. ลาฮูลอเม
9. ลาฮูนะเมียว
10. ลาฮูอะคออะก่า
11. ลาฮูนีนะเกียว
12. ลาฮูชีบาเกียว
13. ลาฮูชีบาลา
14. ลาฮูมือคิน
15. ลาฮูบาฟ่า
16. ลาฮูลาบา
17. ลาฮูพู (มูเซอขาว)
18. ลาฮูอาพูบีลี
19. ลาฮูยี่ (มูเซอแดง)
20. ลาฮูกูเลา
21. ลาฮูวียะ
22. ลาฮูชี (มูเซอเหลือง)
23. ลาฮูเชเล

สำหรับประเทศไทย อาจแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ลาฮูนะ (Lahu Na) (ดำ) } เป็นพวกแรกอพยพมาเมื่อ
2. ลาฮูยี่ (Lahu Nyi) (แดง) } ประมาณ 50 ปี
3. ลาฮูเชเล (Lahu Sheh Leh) } อพยพเข้ามาใหม่เมื่อประมาณ
4. ลาฮูชี (Lahu Shi) (เหลือง) } 40 ปีมานี้

และยังมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปอีกดังนี้

ลาฮูนะ	ลาฮูยี่	ลาฮูเชเล	ลาฮูชี
ลาฮูดำ หรือ ลาฮูแท้ หรือ มูเซอเมืองเหนือ	ลาฮูย่า หรือลาฮูเมืองใต้ หรือมูเซอแดง	ลาฮูเมี้ยว หรือมูเซอดำ	ลาฮูกุ้ย หรือมูเซอหลวง

การแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ต่างๆ เหล่านี้ ทำไมจึงมีชื่อเป็นสีดำ ขาว เหลือง แดง จากการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และทางภาษา พบว่ามีการแบ่งแยกให้เห็น 2 กลุ่มใหญ่ก่อนคือ ระหว่างลาฮูดำ และลาฮูเหลือง การแบ่งกลุ่มย่อยต่อไปอีกอาจจะแตกไปจากสองกลุ่มดังกล่าวนี้ ชื่อสีเป็นกลุ่มทางสังคมที่เราพบได้ทั่วไปในเอเชีย แต่ความหมายที่เป็นสัญญลักษณ์การให้สีแตกต่างกันไปกว้างขวาง ตรงกันข้ามกับความคิดทั่วไปที่ว่า ชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องมาจากเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะสีเสื้อผ้าของผู้หญิง/แต่ ภาษา การแต่งกาย วิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ลาฮูกลุ่มหนึ่งแตกต่างจากอีกกลุ่มหนึ่ง ทั้งหมดยอมรับว่า เขาเป็น ชาวลาฮู โดยทั่วไปแล้วในหมู่บ้านลาฮูจะมีพวกเดียวกันอาศัยอยู่ และแต่งงานในกลุ่มพวกเดียวกัน แต่ก็อาจจะแต่งในกลุ่มที่ต่างพวกกันก็ได้ และภายในหมู่บ้านก็อาจมีชาวลาฮูกลุ่มอื่นๆ หลายกลุ่มอยู่ร่วมกัน

ภาษา

ลาฮูพูดภาษาตระกูลธิเบต-พม่า ซึ่งชาวลาฮูแตกแขนงมาจากเชื้อสายโลโล ภาษาชนชาติโลโลอื่นๆ ที่ใกล้ชิดกับภาษาชาวลาฮู คือ ภาษาของชาวลิซู อีก้อ และโวนี ในบางท้องที่ ภาษาลาฮูได้ถูกใช้อย่างกว้างขวาง เป็นภาษาที่สองในกลุ่มพวกชาวเขาใกล้ๆ ตัวอย่างเช่น ในแถบภูเขาแถวอำเภอแม่จัน ใช้ภาษาลาฮูสื่อสารกันในระหว่าง อีก้อ และเย้า เช่นเดียวกับระหว่างชาวลาฮูกับอีก้อและเย้า ภาษาลาฮูไม่มีตัวหนังสือมาแต่เดิม คณะหมอสอนศาสนาในพม่าได้ใช้ตัวสะกดโรมันนำเข้ามาใช้ในภาษาลาฮู มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบางอย่างจนถึงปัจจุบันนี้ และได้มีการเปลี่ยนไปใช้อักษรโรมัน โดยนักภาษาศาสตร์จีนในยูนนานเช่นกัน นอกประเทศจีน ชาวลาฮูเป็นจำนวนน้อยมากที่สามารถอ่านออกเขียนได้ในภาษาของคนนอกจากพวกที่นับถือคริสต์

ที่พักอาศัย

หมู่บ้านลาฮู เฉลี่ยประมาณ 15–25 หลังคาเรือน ปกติจะตั้งบ้านเรือนตามที่ราบบนสันเขาเบื้องล่างของยอดสันเขาสูงสุด หรือคอนบนสุดของที่ลาดบนไหล่เขาซึ่งมียอดเขาล้อมรอบ ในระดับ 1,200 เมตรสูงจากระดับน้ำทะเล แต่ก็ยังต่ำกว่าชาวเขาเผ่าม้ง การเลือกทำเลตั้งหมู่บ้านไม่พิถีพิถันเท่าพวกเย้า ซึ่งจะเลือกแต่พื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยดินดีและน้ำดีเท่านั้น ความต้องการที่สำคัญของชาวลาฮูในการตั้งหมู่บ้านคือ มีน้ำใช้ ที่สูงเหมาะกับการปลูกฝิ่น และมีที่ราบสำหรับปลูกข้าว

หมู่บ้านของลาฮูรวมเป็นกระจุก ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ลักษณะไม่แข็งแรงนัก อาจเป็นเพราะชาวลาฮูชอบย้ายถิ่นฐานบ่อยๆ จนได้ชื่อว่า เป็นพวก 3 ปีหนี 4 ปีย้าย บ้านจะตั้งบนเขาสูง ตัวบ้านใช้ไม้ไผ่ นอก

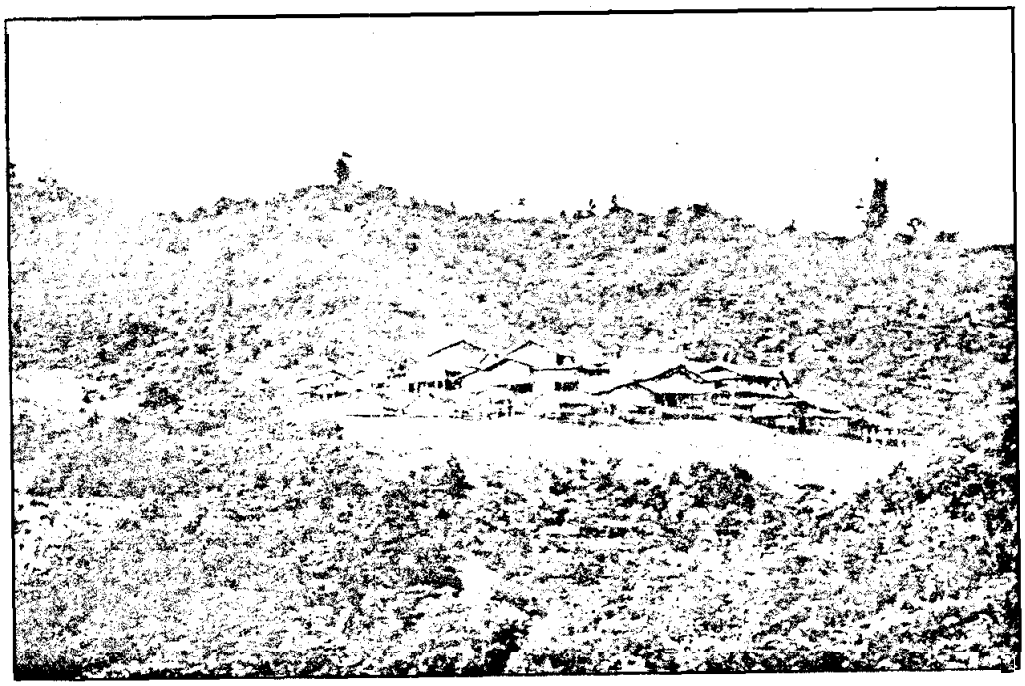

บน – หมู่บ้านหลวง

หมู่บ้านลาฐูยี่ (ลาฐูแดง)

ล่าง – หมู่บ้านแม่โถะ

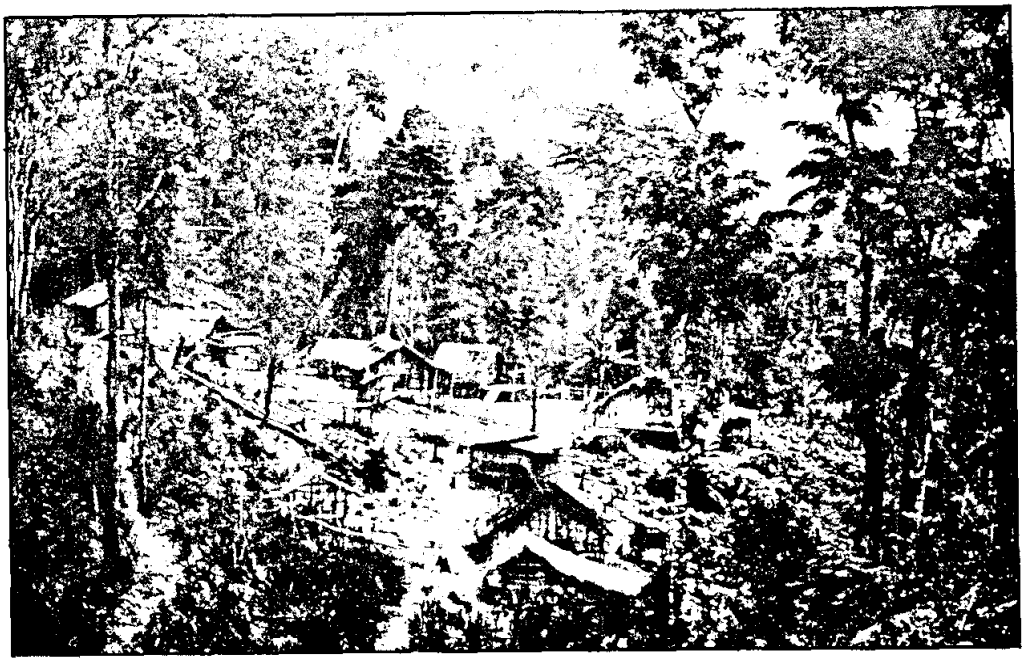

แบบบ้านชาวลาตู (มูเซอ)

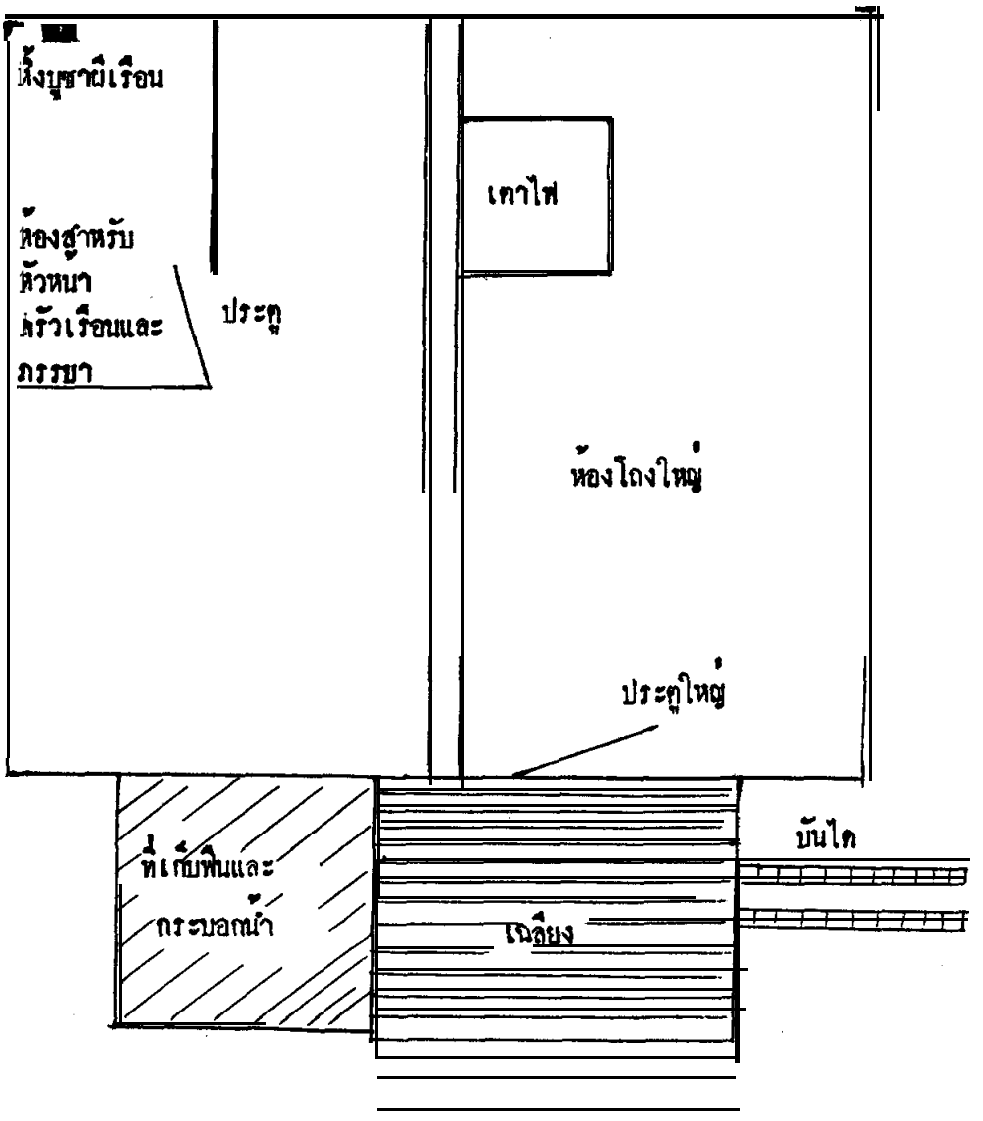

จากจะใช้ไม้ประกอบในส่วนที่สำคัญของบ้านเท่านั้น หลังคามุงด้วยใบหญ้าคา บริเวณรอบบ้านและใต้ถุนบ้านจะมีสัตว์เลี้ยงหลายชนิด เช่น ไก่ เป็ด ม้า ควาย วัว สุนัข หมู และบางบ้านมีแมว เฉพาะม้า เป็ด ไก่ และหมูอาจมีคอก เล้า โดยเฉพาะ หมูเป็นสัตว์เลี้ยงที่สำคัญที่สุด เพราะใช้เนื้อเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเลี้ยงพิธีต่างๆ

น้ำใช้ในหมู่บ้านนิยมต่อมาจากน้ำตก หรือลำธาร โดยใช้รางไม้ไผ่ต่อกันเป็นแนวบนพื้นดินสูงพ้นระดับศีรษะคน ตรงปลายรางน้ำเป็นจุดรวมของน้ำที่ใช้กันทั่วทุกครัวเรือน บางหมู่บ้านไม่มีรางน้ำ ก็จะใช้วิธีนำน้ำโดยใส่ในกระบอกไม้ไผ่ยาว 2 ฟุต บรรจุลงในตะกร้าแล้วสะพายหลังเอาน้ำไปใช้

ในหมู่บ้านของลาฐูนะ และลาฐูยี่ จะมีโบสถ์ในการประกอบพิธีกรรม เรียกว่า บอนเย (bon-yeh) ของลาฐูนะ และฮอเย (haw-yeh) ของลาฐูยี่ โบสถ์นี้จะตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือสุดของหมู่บ้าน มีรั้วรอบขอบชิดสวยงามกว่าบ้านเรือน จะใช้ประกอบการบวงสรวงเทพเจ้าสูงสุดของชาวลาฐู ชื่อว่า เทพเจ้า "งือชา" (G'ui-sha) ทุกวันพระของเดือน ในหมู่บ้านจึงไม่มีวัด แต่จะมีโบสถ์ซึ่งมีแท่นบูชาสำหรับพิธีดังกล่าว หมู่บ้านลาฐู เชเล จะมีแต่เพียงลานสำหรับเต้น มีรั้วล้อมรอบใช้สำหรับเป็นศูนย์กลางประกอบพิธีกรรมของหมู่บ้าน

บ้านแต่ละหลังขนาดไม่เท่ากัน แล้วแต่ฐานะและจำนวนคนที่อาศัยในบ้านหลังนั้น บ้านของหัวหน้าหมู่บ้าน หรือ พ่อครู (โหบา) จะมีขนาดใหญ่ และตั้งอยู่กลางล้อมรอบด้วยบ้านของลูกบ้าน ภายในตัวบ้านเหมือนกันหมด มีเตาไฟขนาดใหญ่ ก่อด้วยดินตั้งอยู่กลางห้อง มีห้องนอนเป็นของหัวหน้าครอบครัวและภรรยาฝาผนังด้านซ้ายของห้องหัวหน้า มีหิ้งเล็กๆ สำหรับบูชาผีเรือน (เย่เนง) มีจอกเหล้าปุยฝ้ายวางอยู่ กลางห้องโถงใหญ่จะใช้สำหรับเป็นที่อาศัยหลับนอนของสมาชิกในครอบครัว

สิ่งก่อสร้างเพิ่มเติมบ้านชาวลาฐูมีน้อย เพราะพวกนี้มักย้ายที่อยู่เสมอ บางครัวเรือนมียุ้งข้าวใกล้บ้าน ส่วนมากมีเล้าไก่ และโดยปกติหมู่บ้านจะมีครกไม้ขนาดใหญ่ๆ สำหรับตำข้าว อาจมีเพิงสร้างไว้เหนือครก เพื่อป้องกันฝนในฤดูฝน

<u>รูปร่างลักษณะและการแต่งกาย</u>

ชาวลาฐูรูปร่างค่อนข้างเตี้ย ความสูงของผู้ชายเฉลี่ยประมาณ 1.66 เมตร (5 ฟุต 5 นิ้ว) ความสูงของผู้หญิงเฉลี่ยประมาณ 1.44 เมตร (4 ฟุต 8 นิ้ว) มีผิวสีน้ำตาลอ่อน ใบหน้าแบนยาว เมดำ ใบหน้าและรูปร่างต่างจากชาวจีนและชาวเขาอื่นๆ ค่อนข้างขี้อาย ชอบเคี้ยวหมาก ทำให้ฟันและริมฝีปากดำ

เครื่องแต่งกายผู้ชาย

การแต่งกายโดยทั่วไปยากที่จะกล่าวได้ถูกต้อง เพราะลาวูแบ่งเป็นหลายกลุ่ม แต่ละพวกแต่งกายไม่เหมือนกัน

สำหรับผู้ชายลาวูยี่ และลาวูนะ ใส่เสื้อสีดำทำด้วยฝ้าย เสื้อรั้งสูงเลยเอวขึ้นมา ส่วนมากเวลาใส่เสื้อจะไม่ติดกระดุม ทำให้เห็นส่วนท้องของผู้ใส่ ในหมู่ลาวูยี่และลาวูนะนี้ มักจะเห็นใส่เสื้อเชิ้ตแทนซึ่งซื้อมาจากพื้นราบ ตามประเพณีเดิมจะมีผ้าโพกศีรษะสีดำ หรือสีน้ำเงิน แต่ก็จะเห็นสวมหมวกที่ทำด้วยผ้าหรือพลาสติกราคาถูกบ่อยๆ ได้เช่นกัน กางเกงจะมีลักษณะคล้ายกางเกงนอนตัวใหญ่ชายยาวเลยเข่า มีผ้าคาดเอว บางคนใช้ผ้าพันขาด้วย อาจมี มีด ดาบ ขวาน หรือ กระบอกใส่ชนูผูกติดอยู่ที่ผ้าคาดเอว

ผู้ชายลาวูเซเล สวมเสื้อผ้าเหมือนลาวูยี่ แต่ใช้ผ้าพันขาสีดำ และสีขาว

เครื่องประดับของฝ่ายชาย มักจะเป็นกำไลมือเงิน และบางครั้งจะมีเงินเหรียญรูปิดเป็นแถวที่ข้างหน้าเสื้อเชิ้ตจากคอถึงเอว ผู้ชายแต่ก่อนจะเจาะหูและใส่ต่างหู คนแก่และวัยกลางคนจะสักที่แขน หลังหน้าอก และขาอ่อน ซึ่งเป็นงานฝีมือของผู้ชำนาญ คือคนไทยทางเหนือ และชาวฉาน โดยเชื่อกันว่าจะป้องกันจากภัยอันตรายต่างๆ แต่การสักนี้ได้ลดความนิยมลงในผู้ชายปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะชาวลาวูยี่ที่ Walker ได้ศึกษา

เครื่องแต่งกายผู้หญิง

ฝ่ายหญิงก็เช่นกันต่างกลุ่มก็แต่งกายแตกต่างกัน ตามที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ลาวูนะนับถือคริสต์ พวกนี้อพยพมาจากพม่า ไม่ค่อยได้เห็นการแต่งกายแบบเดิมแล้ว แต่จะสวมเสื้อและโสร่ง เครื่องแต่งกายแต่เดิมของลาวูนะที่ใส่มักจะใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น ในพิธีงานแต่งงาน วันปีใหม่ มีลักษณะเป็นกางเกงหลวมขายาวถึงข้อเท้า และเสื้อแจ็กเก็ตยาวถึงข้อเท้าเช่นกัน แต่ผ่าด้านข้างจนถึงเอว ตกแต่งด้วยกระดุมเงินเป็นแถวกับแถบสีสรรต่างๆ

สำหรับลาวูยี่ ผู้หญิงจะใส่โสร่งและเสื้อสีดำมีเครื่องประดับเป็นแผ่นเงินกลมๆ ผูกติดกับเสื้อตอนหน้า บริเวณชายเสื้อและขอบกระโปรงจะมีแถบผ้าสีแดง ขาว หรือสีอื่นเป็นผืนเย็บติดเข้าด้วยกัน

ลาวูเซเล จะใส่กระโปรง และเสื้อแจ็กเก็ตยาว เสื้อจะติดด้วยห่วงเงินในระหว่างหน้าอก แทนที่จะเป็นตรงไหล่ สำหรับลาวูชีโดยปกติใส่เสื้อและโสร่ง แต่ถ้าเป็นโอกาสพิเศษจะสวมกางเกง และเสื้อแจ็กเก็ตยาว ลักษณะเหมือนกับการแต่งกายของหญิงเผ่าลีซอ

บน – เครื่องแต่งกายตามประเพณีของลาฮูเซเล

ล่าง – หนุ่มสาวลาฮูนะแต่งกายในเทศกาลพิเศษ

ผู้หญิงทุกกลุ่มจะพันแข้งด้วยผ้าสีต่างๆ ไม่สักตามร่างกาย ในงานพิธีที่สำคัญๆ หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานจะใส่เครื่องประดับที่สามารถหาได้ เช่นประดับเสื้อด้วยกระดุมเงิน เหรียญรูปี หรือแม้แต่ในระหว่างทำไร่ ผู้หญิงที่มีฐานะดีจะใส่ต่างหูเงิน สร้อยคอ กำไลมือ แหวน และ เข็มขัดทำด้วยเหรียญเงิน

เด็กๆ ทั้งชายและหญิงจะแต่งกายเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เด็กเล็กๆ จะใส่เสื้อผ้าสีสด ทารกจะถูกพันด้วยผ้าเก่า แต่จะใส่เสื้อแจ็กเก็ตตัวเล็กๆ และสวมหมวกกลมเย็บไม่มีปีกแบบศีรษะ

โครงสร้างทางสังคม

สังคมหมู่บ้านของชาวลาฮู มีโครงสร้างหลวมๆ โดยทั่วไปไม่มีสายตระกูลหรือความสัมพันธ์ทางสายโลหิตผูกพันสมาชิกเหมือนชาวเขาเผ่าอื่นๆ หน่วยโครงสร้างพื้นฐานของสังคมลาฮู คือ ครัวเรือนซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนที่เรียกว่า เยเชปา (เย = บ้าน เชปา = นาย) โดยปกติจะเป็นชายที่อาวุโสที่สุดในบ้าน ภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนเรียกว่า เยเชมา (เย = บ้าน เชมา = นายผู้หญิง) ในบ้านลาฮูเป็นกลุ่มบ้านที่เกี่ยวพันกันด้วยระบบเครือญาติ การแต่งงาน ความเป็นเพื่อนกัน หรือความสะดวกทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมดนี้ได้ก่อรูปเป็นชุมชนขึ้นมา ในแต่ละหมู่บ้านจะมีหัวหน้าหมู่บ้านที่เรียกว่า คะเชปา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในระเบียบต่างๆ และกฎหมายภายในหมู่บ้าน แต่ภายในชุมชนนั้นจะยอมรับผู้อาวุโสอีกด้วย แม้ว่าจะมิใช่หัวหน้าหมู่บ้านก็ตาม ในการตัดสินกิจกรรมต่างๆ หัวหน้าหมู่บ้านและผู้อาวุโสนี้จะมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว

โครงร่างของสังคมลาฮู มาจากหน่วยครอบครัว แต่ละครัวเรือนเป็นเจ้าของที่ดินในการเพาะปลูกทำไร่ ลาฮูมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายประกอบด้วย หัวหน้าครัวเรือน ภรรยา บุตร บุตรเขย หลาน ทั้งนี้เนื่องจากประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงานกำหนดว่า ชายลาฮูจะต้องไปรับใช้พ่อแม่ฝ่ายหญิงที่คน แต่งงานชั่วระยะเวลาหนึ่งประมาณ 4 ปี แล้วจึงจะสามารถสร้างบ้านอยู่เองได้ ในครัวเรือนหนึ่งๆ จะไม่มีบุคคลอยู่รวมกันเกินกว่า 3 ชั่วอายุ เช่นในชั่วอายุที่ 1 ได้แก่ พ่อแม่ ชั่วอายุที่ 2 ได้แก่ ลูก ชั่วอายุที่ 3 ได้แก่ หลาน โดยปกติครัวเรือนประกอบไปด้วยบุคคล 7 คน แต่ก็อาจพบได้ว่ามีส่วนเฉลี่ยตั้งแต่ 2–21 คนในชาวลาฮูยี่ และ 2–19 คนในลาฮูเชเล บ้านโดยทั่วไป จะประกอบด้วยคน 2 รุ่น คือ สามีภรรยาและบุตร สำหรับบ้านที่มีคน 3 รุ่น ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยลูกสาวที่แต่งงานแล้ว และครอบครัวของลูกสาว ส่วนบ้านในลักษณะครอบครัวเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยสามีและภรรยา ไม่ค่อยมี

การนับถือวงศ์ญาติ ลาฮูไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ผู้ชายมีความใกล้ชิดกับฝ่ายบิดามากกว่ามารดา ผู้หญิงมีความใกล้ชิดกับฝ่ายมารดามากกว่าฝ่ายบิดาเช่นเดียวกัน จะเห็นได้จากกฎเกณฑ์การสืบทอดมรดก ความเกี่ยวพันเป็นญาติ รวมตลอดคือเป็นญาติพี่น้องจริงๆ ที่เรียกว่า ออวี และออยี่ ออวี หมาย

ถึงญาติที่พี่น้องที่อาวุโสกว่า ส่วนญาติที่พี่น้องที่อ่อนอาวุโส เรียกว่า ออยี แต่ทั้งออวีและออยี ก็คือญาติที่พี่น้องจริงๆ และเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดากันโดยการสืบสายโลหิต หรืออาจเป็นญาติกันโดยการแต่งงาน ลาฐู ถือว่าญาติที่พี่น้องของตนอยู่ในญาติ 2 ชั่วอายุเท่านั้น คือ ในชั่วอายุที่ 1 ได้แก่ ลูก ชั่วอายุที่ 2 ได้แก่หลาน

การสมรส

ลาฐูมีภรรยาเพียงคนเดียว ซึ่งเกิดจากการเลือกคู่ครองโดยอิสระของตน การแต่งงานในฝ่ายหญิงมักจะมีอายุตั้งแต่ 14–16 ปี ฝ่ายชาย 15–20 ปี พิธีแต่งงานเริ่มขึ้นโดยฝ่ายชายไปขอความยินยอมจากพ่อแม่ของตน และส่งคนไปเจรจากับพ่อแม่ฝ่ายหญิง ถ้าตกลงก็แต่งงานในเย็นวันนั้นที่บ้านฝ่ายหญิง

พิธีแต่งงานเป็นพิธีที่ง่ายมาก ไม่มีการเรียกค่าสินสอด ผู้อาวุโสเป็นผู้ประกอบพิธี เมื่อพิธีเลี้ยงฉลองการแต่งงานผ่านพ้นไปแล้ว ก็ถือว่าการแต่งงานได้สิ้นสุดสมบูรณ์

แต่ก่อนการแต่งงานทั้งหญิงและชายจะต้องแจ้งให้หัวหน้าหมู่บ้านรับทราบ โดยเอาชาไปให้ 1 หม้อ แล้วหัวหน้าหมู่บ้านก็จะหาคนเป็นเถ้าแก่ขอผู้หญิงให้ ในการแต่งงานผู้หญิงจะฆ่าหมู 1 ตัว หญิงสาวลาฐูทุกคนจึงต้องเลี้ยงหมูไว้อย่างน้อย 1 ตัว เพื่อเตรียมแต่งงาน การฆ่าหมูนี้เป็นการสังเวยแก่ผี และขอให้การแต่งงานนี้อยู่ดีมีสุข

ในวันแต่งงานทั้งบ่าวสาว จะเอาน้ำไปล้างหน้าผู้อาวุโสทุกคนในหมู่บ้าน เมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายชายจะไปอยู่กับฝ่ายหญิง แต่จะแยกไปอยู่ต่างหากก็ได้ ถ้ามีลูกชายคนเดียว ก็จะไปขอฝ่ายหญิงให้มาอยู่บ้านฝ่ายชาย และเวลามีงานก็ช่วยกันทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อฝ่ายชายไปรับใช้พ่อแม่ฝ่ายหญิงประมาณ 4 ปีแล้ว จึงสามารถสร้างบ้านอยู่เองได้ พ่อแม่ฝ่ายชายไม่มีสิทธิ์บังคับให้ลูกชายอยู่ในบ้านของตน โดยทางปฏิบัติแล้วฝ่ายชายมักจะจ่ายเงินทดแทนให้แก่ครอบครัวฝ่ายหญิง เพื่อซื้อตนเองให้หลุดพ้นจากพันธะดังกล่าว

การหย่าร้าง

ถ้าทั้งสองฝ่ายพอใจที่จะหย่ากัน ก็แบ่งสมบัติเท่ากัน ถ้าฝ่ายชายเป็นฝ่ายขอเลิกและฝ่ายหญิงไม่ยอม สมบัติจะตกเป็นของฝ่ายหญิง และชายจะเสียเงิน 150 บาท ถ้าฝ่ายชายไม่ยอมเลิก ฝ่ายหญิงจะต้องเสียเงิน 75 บาท และยกสมบัติทั้งหมดให้กับฝ่ายชาย หัวหน้าหมู่บ้านจะเป็นผู้ตัดสิน และสอบสวนความผิดถูกก่อน เวลาหย่ากันคนทั้งหมู่บ้านมาเป็นพยาน มีพิธีฆ่าหมู และต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่ หัวหน้าหมู่บ้าน

ทรัพย์สินและการรับมรดก

ทรัพย์สินของลาตูมี 2 ประเภท

1. ประเภทที่ 1 ได้แก่บ้าน เครื่องใช้ไม้สอยภายในบ้าน หมู เป็ด ไก่ ไร่ นา และผลผลิต (ยกเว้นฝิ่น) ทรัพย์เหล่านี้ยังคงอยู่ในครัวเรือน ในกรณีที่หัวหน้าครอบครัวตายลง ภรรยาจะเป็นผู้ดูแลในนามของสมาชิกอื่นของครัวเรือน
2. ประเภทที่ 2 ได้แก่ ม้า วัว ควาย เครื่องประดับ ฝิ่น เงินสด สามีหรือภรรยาจะดูแลครึ่งหนึ่งไว้สำหรับสมาชิกในครัวเรือนทุกคน ที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งแบ่งให้กับพ่อแม่พี่น้องของผู้ตาย และญาติๆ ที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น

ทรัพย์สินอีกประเภทหนึ่ง คือ ของขวัญที่หัวหน้าครอบครัว หรือภรรยาได้รับจากญาติมิตร ในขณะที่มีชีวิตอยู่ จะไม่แบ่งตามประเภท 1 และประเภทที่ 2 แต่จะต้องคืนให้กับเจ้าของเดิม หรือเจ้าของเดิมอาจจะยกทรัพย์ให้เป็นสมบัติของครอบครัวก็ได้ แต่ถ้าผู้ที่ยกทรัพย์ให้นั้นตายลงก่อน การแบ่งจะจัดรวมอยู่ในประเภทที่ 2

ในกรณีที่มีการหย่าร้างกัน การแบ่งทรัพย์ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้เริ่มการหย่าก่อน ก็จะนำไปได้เฉพาะทรัพย์ส่วนตัวเท่านั้น หากตกลงหย่ากันเอง ถ้าฝ่ายใดดูแลมากกว่าก็ให้แบ่งเอาไป 2 ใน 3 ส่วน ส่วนที่เหลือให้อีกฝ่ายหนึ่ง แต่บ้านต้องยกให้ฝ่ายหญิง เพราะไม่สามารถสร้างบ้านได้เอง ทรัพย์ที่ฝ่ายชายดูแลได้แก่ ม้า วัว ควาย เงินสด ไร่ และผลิตผลจากไร่ ทรัพย์ที่ฝ่ายหญิงดูแลได้แก่ หมู และ ไก่ สำหรับบุตร ฝ่ายหญิงให้อยู่กับมารดา ฝ่ายชายให้อยู่กับบิดา

ในกรณีที่มีการโต้แย้งเกิดขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของหัวหน้าหมู่บ้านที่จะดำเนินการให้เรียบร้อย กฎเกณฑ์ในเรื่องการแบ่งมรดก และทรัพย์สินเหล่านี้ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดระเบียบสังคมของชาวลาตู เพราะว่าให้ความเสมอภาคโดยไม่คำนึงถึงเพศและวัย แก่สมาชิกทุกคนในครัวเรือน

พิธีการเกิด

กระทำกันภายในบ้าน หลังจากคลอดแล้ว ผู้เป็นแม่จะถูกจำกัดในเรื่องอาหารเป็นเวลา 12 วัน จะกินได้แต่ไก่ต้มเท่านั้น และจะต้องเอาเศษฝ่ายอุดจมูกไว้เพื่อไม่ให้ได้กลิ่นน้ำมัน ในขณะทำอาหาร หรือกลิ่นสบู่ เพราะว่าเชื่อกันว่าถ้าไม่กระทำตาม แม่จะไม่มีนมพอให้ลูกกิน

ในระหว่างคลอดจะไม่มีพิธีใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากการคลอดที่ลำบาก พระจะเป็นผู้จุดเทียนขึ้นในโบสถ์ และสวดให้หญิงนั้น จะเย็บไหว้โดยใช้ไข่ไก่ และหมูตัวเล็กๆ

การตั้งชื่อเด็ก

ในวันที่ 12 หลังจากเด็กเกิดจะได้รับการตั้งชื่อ ชาวลาฮูถือว่าเป็นวันครบรอบการเกิดครั้งแรกของเด็ก การครบรอบมี 2 อย่าง คือการครบรอบ 12 วัน และครบรอบ 12 ปี การตั้งชื่อจะดูวันเวลาที่เกิด เด็กชายมักจะตั้งชื่อนำหน้าว่า จะ เช่น จะกะ จะพือ จะบู จะลา ส่วนเด็กหญิงจะมีนำหน้าว่า นะ เช่น นะปอ นะแล นะคือ ใครเกิดวันอะไรก็มักตั้งตามชื่อวัน เช่น เกิดวันไก่ ก็ตั้งชื่อว่า จะกะ เกิดวันสุนัขก็ตั้งชื่อว่า จะพือ

การตาย

เมื่อมีการตายเกิดขึ้นชาวลาฮูไม่นิยมเอาศพไว้บนบ้านนาน เช่นชาวเขาเผ่าอื่นๆ ถ้าผู้ตายเป็นชายหนุ่ม หญิงสาวหรือเด็ก ก็จะนำไปป่าช้า ภายในวันนั้น ศพผู้เฒ่าจะเอาไว้ 1 วัน มีการฆ่าหมูตัวใหญ่สำหรับผู้เฒ่า ตัวเล็กสำหรับหนุ่มสาวหรือเด็ก ศพจะถูกพันด้วยเสื้อผ้าทั้งใหม่และเก่า แล้วเอาผ้าขาวหรือผ้าดำ หรือผ้าห่มนอนคลุมศพ

ชาวลาฮูค่านิยมเผา ไม่ฝัง เมื่อชาวบ้านมาร่วมพิธีเผา เสร็จแล้วก็พากันกลับ แล้วให้ปู่จอง ทำพิธีเอาใบไม้ชุบน้ำพรมตามร่างกายเพื่อป้องกันมิให้ผีป่าหรือดวงวิญญาณของคนตายติดตามมา เจ้าของบ้านคนตายจะเลี้ยงอาหารแก่ผู้ไปส่งศพ

เมื่อหัวหน้าครอบครัวตาย ภรรยาเป็นผู้รับตำแหน่งเจ้าบ้านแทน จะมีการทำบุญให้หัวหน้าครอบครัวภายหลังล่วงลับไปแล้ว 2–3 วัน ด้วยการฆ่าหมู 1 ตัว ทำพิธีเซ่นดวงวิญญาณ และเชื้อเชิญผู้อาวุโส หัวหน้าหมู่บ้าน และปู่จอง มาร่วมรับประทาน

สำหรับคนตายแล้วจะไม่นำศพเข้าหมู่บ้าน โดยปกติทั่วไป จะหันหัวศพไปทางทิศตะวันออก มีพิธีส่งวิญญาณผู้ตาย และพิธีที่หลุมฝังศพ เพื่อป้องกันผีผู้ตาย มิให้กลับมารบกวนญาติพี่น้อง ลาฮูเชื่อว่า จะฝังศพที่ใดก็ได้ในป่าทึบ แต่ต้องไม่ฝังศพทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของหมู่บ้าน

ประเพณีและข้อห้าม

ลาฮูเชื่อว่ามีเทพเจ้าสูงสุดผู้สร้างสิ่งดีงามในโลก รวมทั้งผีต่างๆ ที่ดีและร้าย ทุกหมู่บ้านจะมีพ่อฐู หรือหมอผีทำพิธีไสยศาสตร์ หรือผู้นำทางศาสนา 1 คน ซึ่งจะมีอำนาจมากกว่าหัวหน้าหมู่บ้านเสียอีก พ่อฐูบางคนเป็นพระเจ้าในสายตาของชาวลาฮู ลาฮูในไทยนับถือคำสอนของผู้นำทางศาสนา คือ อา ชา ฟู ฐู ซึ่งสอนว่าให้จุดเทียนขี้ผึ้ง และชูไว้ จนกระทั่งวันหนึ่งจะได้รับแสงสว่างจากพระเจ้า

พวกลาฐีที่นับถือผี เรียกตนเองว่า เป ฐู ปา แปลว่า ผู้จุดเทียนชี้ผึ้ง พวกเขาจะเชื่อกันว่า กลิ่นหอมของธูป ทำให้ผีพอใจ และจะคุ้มครองตน

ในบ้านทุกหลัง จะมีแท่นบูชาไว้จุดธูปและเทียน และทางเข้าหมู่บ้าน จะมีศาลเล็กๆ เรียกว่า คาฐู พ่อฐู หรือหัวหน้าหมู่บ้านจะนำข้าวและน้ำ ไปเซ่นไหว้ทุกวันที่ ๘ ของคืนข้างขึ้น และคืนที่ ๘ ของคืนข้างแรม ถ้าเจ็บป่วยก็จะนำ หมู ไก่ เนื้อ เซ่นไหว้ พ่อฐูจะผูกด้ายที่ลงคาถาเวทมนต์ไว้ เพื่อผูกข้อมือทุกคน ถือว่าเป็นการป้องกันผีร้าย แต่ละครอบครัวจะมีศาล หรือ คาฐู ของตนต่างหาก

ในประเพณี และข้อห้ามบางอย่างที่เกี่ยวกับการล่าสัตว์ เพราะชาวลาฐูมีความเก่งกล้าในการล่าสัตว์มาก ในการล่าสัตว์ทุกครั้ง จะต้องมีการกล่าวบนผีป่า เช่น หัวหน้ากลุ่มล่าสัตว์ จะนำไข่ไก่ ๑ ฟอง หมาก พลู และปูน วางไว้บนใบไม้ข้างทางเดินเมื่อพบรอยเท้าสัตว์ ถ้าผู้ใดไปล่าสัตว์ไม่ทำตามพิธีดังกล่าวนี้ ผีป่าจะให้โทษ อาจเจ็บป่วยหรือตายได้

วิธีแก้อาถรรพ์ ถ้าอาวุธปืนยิงสัตว์ไม่ถูก เขาจะใช้ไข่ ๑ ฟอง หมาก พลู และใบชา เทียนชี้ผึ้ง มารวมกัน แล้วใช้ใบและผักส้มป่อยมาต้ม ท่องคาถาลาฐูจนจบ เอาน้ำต้มส้มป่อยให้เจ้าของปืนอาบ แล้วนำน้ำมนต์ที่เหลือพรมบนปืน กล่าวคำอธิษฐานต่อไป ถ้าปืนนี้จะยิงสัตว์ถูก ขอให้แสดงผลในไข่ไก่นั้น คือถ้าต่อยไข่เป็นสายเลือด ก็เป็นอันว่าปืนกระบอกนั้นจะใช้ยิงสัตว์ได้แม่นยำ

ที่สมควรกล่าวถึงอีกประการหนึ่งคือ ประเพณีและข้อห้ามในการแต่งงาน ชาวลาฐูมีข้อห้ามคนที่สืบตระกูลโดยตรงมาในสามรุ่นเดียวกันแต่งงานกัน แต่ในฝ่ายชายอาจจะแต่งงานกับลูกพี่ลูกน้องในรุ่นที่สามได้ ส่วนทางฝ่ายหญิงระบุว่า ฝ่ายชายไม่อาจแต่งงานกับน้องสาวของภรรยาที่ตาย เว้นแต่จะได้มีการหย่ากัน ซึ่งจะทำให้ความผูกพันที่มีต่อภรรยาและครอบครัวของภรรยาหมดไปก่อนที่จะมีการตายเกิดขึ้น แต่ข้อห้ามนี้มิได้กวดขันนัก เพราะฝ่ายชายอาจแต่งงานได้ทั้งๆ ที่รู้เช่นนั้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าญาติเกิดจากแต่งงาน มิได้มีความสำคัญเหมือนญาติพี่น้องจริงๆ

และมีการห้ามแต่งงานระหว่างพี่น้องฝ่ายสามีกับพี่น้องฝ่ายภรรยา หากใครฝ่าฝืนถือว่า การสมรสนั้นผิดข้อห้าม และสามีภรรยาทั้งสองจะต้องไม่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน

ศาสนาและพิธีกรรม

ความคิดและแนวการปฏิบัติทางศาสนาของชาวลาฐูได้รับอิทธิพลอย่างกว้างขวางในระยะเวลาที่ผ่านมา จากสังคมพื้นราบ แต่จะแตกต่างกันที่หนึ่งๆ จึงทำให้ชุมชนลาฐูมีความเชื่อและการปฏิบัติที่แตกต่างกันมาก ยากแก่การแยกระบบทางด้านศาสนาโดยทั่วไปได้ เช่นบางพวก ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ นับ

หมอผีลาฮูยี่ทำพิธีเซ่นไหว้ผีน้ำ

ภายในบ้านลาฮูยี่จะมีหิ้งบูชาผี

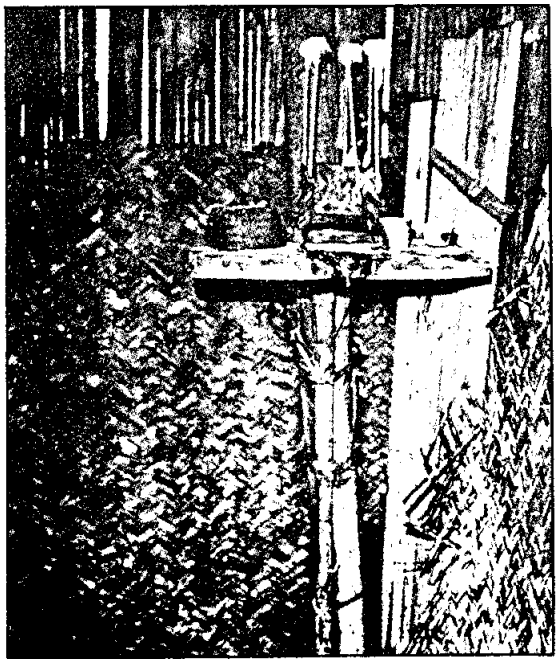

ตั้งแต่ได้อพยพจากพม่าเข้าสู่ประเทศไทย หรือรับเอาความคิดทางศาสนาจากพวกไทยใหญ่และไทยเหนือ ปนเปกับความเชื่อเดิม บางพวกได้เปลี่ยนไปรับนับถือศาสนาคริสต์ เช่น ชาวลาฐูละ หรือลาฐูดำ เป็นต้น

แต่ชาวลาฐูส่วนใหญ่จะเชื่อในผี และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ เช่น ลาฐูยี่ จะนับถือเทพเจ้าสูงสุด (supreme supernatural) ชื่อว่า "งือชา" ที่พวกเขาถือว่าเป็นเทพเจ้าปกครองสวรรค์ ความคิดเช่นนี้จะพบได้เช่นกันในหมู่พวกชาวเขาที่มาจากตระกูลธิเบต-พม่า เช่น ลีซอ อีก้อ และกระเหรี่ยง แต่แนวความคิดนี้จะมีมากที่สุดในชาวลาฐู

นอกจากการนับถือเทพเจ้าสูงสุดแล้ว ยังมีความเชื่อในผีต่างๆ ซึ่งจะมีทั้งผีที่ดีให้คุณไม่เป็นอันตรายและผีที่ร้ายให้อันตรายแก่คน ทรัพย์สิน และสัตว์เลี้ยง เช่น ลาฐูยี่ เชื่อว่า ผีใหญ่ จะประจำอยู่ในธรรมชาติทุกแห่ง เช่น ภูเขา น้ำ ท้องฟ้า ผีดีที่ให้คุณคือผีเรือน และผีใหญ่ ในทุกบ้านลาฐูจะมีหิ้งบูชาผีเพื่อช่วยคุ้มครองสมาชิกและทรัพย์สินในครัวเรือน ส่วนผีร้ายจะให้ความเดือดร้อนจำเป็นต้องมีพิธีไล่ผี เช่น มีการบวงสรวงก่อนทำการเพาะปลูก มิฉะนั้นแล้วจะทำให้เกิดความเสียหาย หรือเจ็บป่วยขึ้นได้

ผีร้ายอีกประเภทหนึ่งที่ชาวลาฐูเกรงกลัวมาก มีอยู่ 3 ชนิด คือ ผีในตัวคน ไก่ และป่า ในตัวคนนับว่า ดุร้ายที่สุด หากรู้ว่าใครมีผีประเภทนี้อยู่แล้ว วิธีกำจัดมีอยู่วิธีเดียว คือ จะต้องเนรเทศผู้นั้นออกไปจากหมู่บ้าน

นอกจากผีต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีผีอีกชนิดหนึ่ง คือ ผีบรรพบุรุษ ผีนี้มิได้อยู่ในโลกมนุษย์ ชาวลาฐูจะทำพิธีเซ่นไหว้ ในพิธีกรรมสำคัญๆ คือ พิธีวันขึ้นปีใหม่ โดยการเชื้อเชิญมาร่วมฉลองปีใหม่และอวยพรให้แก่พวกตน เมื่อเสร็จพิธีก็จะอัญเชิญกลับไปโลกของผีตามเดิม

พิธีกรรมที่สำคัญของลาฐู มี 3 วิธี คือ

1. พิธีขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในทุกวันพระ "วันชีย์"
2. พิธีฉลองขึ้นปีใหม่
3. พิธีกินข้าวใหม่

1. <u>พิธีในวันชีย์</u>

ในหมู่บ้านลาฐูที่มีโบสถ์จะใช้เป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรม เช่น ในวัน "ชีย์" พิธีนี้จะกระทำเพื่อบูชาขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในทุกวันพระของเดือน ซึ่งในปีหนึ่งๆ จะมีวันพระหรือวันชีย์อยู่สามวัน ซึ่งเป็นวันพระที่แตกต่างจากวันพระธรรมดา จะมีการฉลองกันสองวันแทนที่จะเป็นวันเดียว

วัน เซ คอ ซี ยี เทียบได้กับวันสงกรานต์ของไทยในเดือนเมษายน เป็นวันที่พวกเขาบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อล้างบาป

วัน เข้า ซี ยี เทียบได้กับ วันเข้าพรรษาของไทย วันนี้เป็นวันฉลองที่ข้าวโพดและพริกสุก

วัน ออ ซี ยี เทียบได้กับ วันออกพรรษาของไทย เป็นวันฉลองรวงข้าวสุกเต็มที่

2. พิธีฉลองขึ้นปีใหม่

ลาฮูทุกกลุ่มจะฉลองขึ้นปีใหม่ ในช่วงเวลาเดียวกัน หรืออย่างน้อยในเดือนเดียวกันกับปีใหม่นั้น ปกติจะอยู่ในระหว่างเดือนสี่หรือเดือนห้าของปีทางจันทรคติ หัวหน้าหมู่บ้านและผู้อาวุโส จะเป็นผู้กำหนดวัน เพื่อความสะดวกและพร้อมเพรียงกัน

พิธีฉลองนี้จะแบ่งเป็น สอง ช่วงระยะ คือ

ปีใหม่ของเพศหญิง ระยะหนึ่ง และของชายระยะหนึ่ง

หนุ่มสาวจะแต่งกายด้วยเครื่องประดับสวยงาม มีการแลกของขวัญ ขนม ชาวลาฮูเชื่อว่า ผีบรรพบุรุษจะมาร่วมฉลองด้วย ทุกครัวเรือนจึงหยุดงานในไร่ วันแรกเป็นวันเข่นไหว้ วันถัดมา แลกของขวัญ วันที่สามเป็นวันที่ผีบรรพบุรุษจะจากหมู่บ้าน เป็นอันว่า ปีใหม่ของเพศหญิงสิ้นสุดลง แล้วปีใหม่ของเพศชายก็เริ่มขึ้น ผีบรรพบุรุษจะกลับมาอีก ปีใหม่ของฝ่ายชายจะมีวันเดียว และผีบรรพบุรุษจะกลับไปเมื่อพิธีสิ้นสุดลง อาจฉลองโดยใช้เวลาถึง 11 วัน

3. พิธีกินข้าวใหม่

จัดขึ้นในวันข้างขึ้นราวเดือน ตุลาคม–พฤศจิกายน เป็นวันที่ข้าวสุกเต็มที่ การเลือกวันนี้ เพราะถือว่าเป็นวันดีที่สุดเกี่ยวกับการมีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ พระจันทร์ข้างขึ้น หมายถึงความหวังของชาวบ้านจะได้รับพรให้มีความสุข ในวันนี้มีการเข่นไหว้ ผีใหญ่ มีการฆ่าหมู พิธีนี้เป็นพิธีของหมู่บ้านส่วนรวม เช่นเดียวกับพิธีฉลองวันขึ้นปีใหม่

นอกจาก 3 พิธี ดังกล่าวแล้ว ยังมีพิธีย่อยอื่นๆ อีกมากมาย ส่วนใหญ่เป็นพิธีเฉพาะในครัวเรือน เช่นพิธีบูชาผีต่างๆ เช่น ผีป่า ผีไร่ ผีภูเขา เพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูกข้าว ก่อนการเผาไร่ ก่อนการถางป่า หรือก่อนการกรีดยาง เป็นต้น

สภาพทางเศรษฐกิจ

ลาฮูเป็นผู้นำเอาการเพาะปลูก ที่ใช้วิธี โค่นถาง และเผาป่าก่อน เป็นการทำไร่เลื่อนลอยอย่างแท้จริง และมักจะอพยพหมู่บ้านของตนทุก 2–3 ปี เมื่อความอุดมสมบูรณ์ของดินหมดไป พืชหลักที่เพาะปลูก คือ ข้าวไร่ ข้าวโพด พืชเงิน คือ ฝิ่น และพริก ในเชียงตุง ลาฮูปลูกฝ่ายเป็นพืชเงิน และขายให้กับพ่อค้าจีน พืชรองได้แก่ ผัก ถั่วต่างๆ แตงโม ฟักทอง แตงกวา กล้วย และมัสตาร์ด สำหรับการปลูกฝิ่น ชาวลาฮูได้ปลูกกันมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศจีน ไทย และลาว ได้มีกฎหมายห้าม การปลูก ขาย และใช้ และการห้ามนี้จะมีผลกระทบต่อการเพาะปลูกของชาวลาฮู ยังไม่มีรายงานแน่ชัด

วงจรการเพาะปลูกของชาวลาฮู มีระยะเวลา 14 เดือน เริ่มในเดือนมกราคม ด้วยการเลือกและถางไร่ใหม่ และจบด้วยการเก็บฝิ่นดิบในเดือนกุมภาพันธ์ในปีต่อมา งานในไร่จะเริ่มด้วยการโค่นและเผาป่า ลงพืชผล กำจัดวัชพืช และเก็บเกี่ยว กับนำผลิตผลบรรทุกไปตามระยะทางไกลที่ขรุขระและชัน ซึ่งเป็นงานที่หนักและอันตราย

ระหว่างหมู่บ้าน หัวหน้าหมู่บ้านจะตกลงแบ่งเขตหยาบๆ สำหรับทำไร่ และแต่ละครอบครัวจะลงพืชของตน เช่น ลาฮูยี่ แต่ละครัวเรือนจะปลูกพืชเงิน โดยทั่วไปจะชอบปลูกในที่ลาดชันของเขาสูง ถือว่าเป็นการปลูกฝิ่น เพราะฝิ่นจะงอกงามได้ดีในระดับพื้นดินไม่ต่ำกว่า 1,200 เมตร (4,000 ฟุต) แต่ลาฮูบางกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานต่ำลงมา จะปลูกข้าวแบบทดน้ำเข้า ในบางส่วนของยูนนาน หัวหน้าหมู่บ้านที่มีฐานะดีจะเป็นเจ้าของพื้นที่นาข้าว (ก่อนการปฏิวัติในปี ค.ศ.1949) ในพม่า-ลาฮูได้รับเอาการปลูกข้าวโดยใช้ชลประทานช่วย ก่อนปี ค.ศ.1900 ในปัจจุบัน-ในแถบยูนนานตอนใต้ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องชาวจีนได้พยายามให้ชาวลาฮูหันมาเพาะปลูกข้าวโดยใช้ชลประทานแทนการทำไร่เลื่อนลอย เช่นเดียวกับนโยบายในประเทศไทย ซึ่งในอนาคตเชื่อว่าชุมชนลาฮูจะเลิกการทำไร่ดังกล่าว และหันมาใช้วิธีการปลูกข้าวแบบใช้ชลประทานกัน เป็นการลดปัญหาเรื่องการทำลายต้นน้ำลำธาร ซึ่งนับว่า เป็นปัญหาที่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสังคมไทยส่วนรวม

การเลี้ยงสัตว์ สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค ได้แก่ หมู และไก่ นอกจากนี้มีการเลี้ยงม้า และลา สำหรับบรรทุกของ มีการเลี้ยงวัว เพื่อการค้าและการบริโภค

ลาฮู เป็นนักล่าสัตว์ตัวยง และนักไต่เขาที่คล่องแคล่วมาก ลาฮูยังมีรายได้จากการหาของป่ามาขายให้แก่คนพื้นราบในบางกลุ่ม เช่น ลาฮูนะ จะมีความชำนาญในการทำไม้ไผ่เป็นเครื่องเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ และยังเป็นช่างเหล็ก และช่างเงินอีกด้วย

บน – ลาฐนะ

เลี้ยงหมูของคนเผ่าลาและเซนมี

ล่าง – ลาดูยี่

ตามเครื่องใช้ และเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ

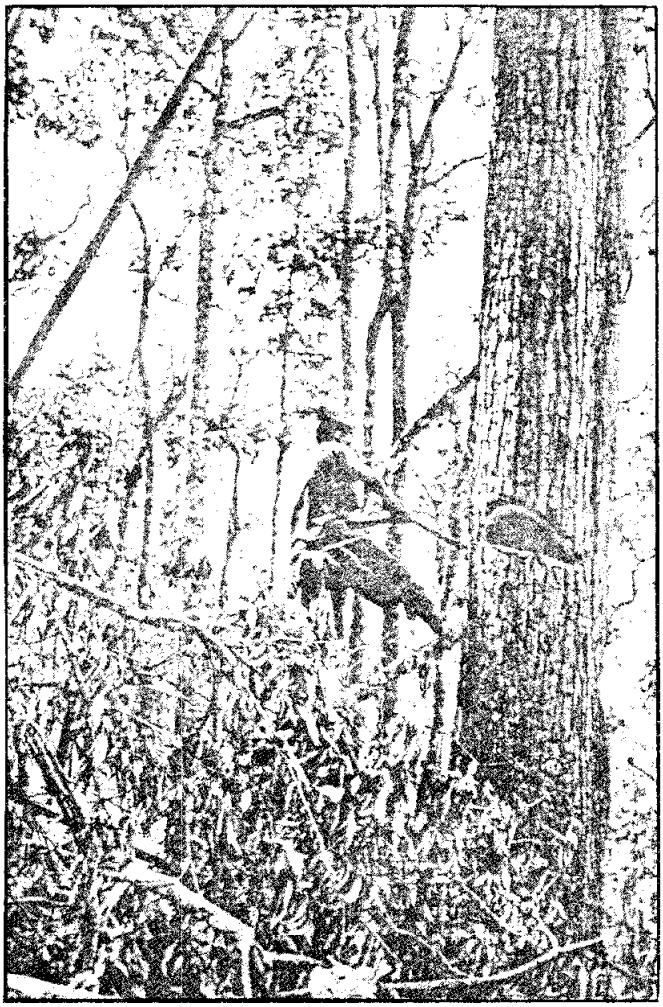

หนุมลาดูยี่กำลังล้มต้นไม้ใหญ่

ระบบการแลกเปลี่ยนและการค้า

ลาฮูจำเป็นต้องได้เกลือมาจากชาวพื้นราบ จึงต้องติดต่อกับคนไทย นอกจากเกลือแล้ว มีการติดต่อซื้อขายฝิ่น ผลิตผลจากป่า และพริก มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งเสื้อผ้าและยารักษาโรคบางชนิด โดยทั่วไปแล้ว จะเลี่ยงการติดต่อที่ไม่สำคัญ เพราะกลัวติดโรคมาเลเรียจากคนไทย

ในเดือนตุลาคม ลาฮูจะรวบรวมพริกที่เก็บเกี่ยวและตากแห้งไว้ เพื่อขายให้กับพ่อค้า พริกเป็นพืชเงินที่สำคัญมากสำหรับชาวลาฮู ส่วนฝิ่นจะทำการกรีดในตอนต้นเดือนธันวาคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ เขาจะเก็บสินค้าส่วนใหญ่ไว้ขายเมื่อราคาสูงขึ้น

ลาฮูไม่ได้สนใจในเรื่องการค้าขายนัก จึงมิใช่พ่อค้าที่ดี ผลผลิต เช่นข้าว จะใช้กินเองเป็นส่วนใหญ่ การแลกเปลี่ยนใช้เงินบาทเป็นสื่อกลาง บางทีก็แลกกับของใช้ต่างๆ ผลิตผลจากฝิ่น จำหน่ายกันเองในหมู่บ้าน หรือขายให้บุคคลภายนอกอย่างลับๆ และยังใช้ในการแลกเปลี่ยนเป็นแรงงานในไร่

การติดต่อกับชนชาติพันธุ์อื่นๆ

โดยสภาพทางจิตวิทยา ลาฮูมีอารมณ์ร้อน และก่อเรื่องทะเลาะวิวาทได้ง่าย การกระตือรือร้นในการทำงานมีไม่มากนัก มักปล่อยเวลาให้ผ่านไปในการสนุกสนานหรืออยู่เฉยๆ มีความรู้สึกเช่นเดียวกับชาวเขาทั่วไปว่า คนเองเหนือกว่าคนพื้นราบ เพราะอยู่ "เหนือ" หรือ "สูงกว่า" จึงถือว่าดีกว่าชาวพื้นราบ กับมักไม่ยอมรับวิธีการทางเกษตรของคนไทยนัก

ลาฮูจะติดต่อกับชาวเขาเผ่าลีซู อีก้อ และเย้า อยู่เสมอ แต่ไม่รู้ภาษาเผ่าอื่นๆ พวก ลีซู อีก้อ และเย้า มักจะรู้ภาษาของลาฮู ลาฮูไม่ชอบพวกม้ง และชาวจีน สำหรับการติดต่อกับคนไทยโดยทางการ คือ กับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลไทย ในเรื่องการค้ากับชาวนาและพ่อค้าไทยทางเหนือในพื้นราบ โดยการแลกเปลี่ยนสินค้ากัน หรือซื้อขายด้วยเงินสด ชาวพื้นราบจะซื้อ ฝิ่น พริก และสัตว์เลี้ยงจากชาวลาฮู และลาฮูจะซื้อม้า ปืน กระสุนปืน ดินปืน วิทยุ จากชาวพื้นราบ การติดต่อกันเป็นระยะสั้น และเป็นครั้งคราวเท่านั้น เพราะเขาชอบอยู่ลำพังอย่างเงียบๆ ในหุบเขาลึกที่ห่างไกลความวุ่นวาย ลาฮูจะเยี่ยมเยียนตลาดพื้นราบบ้าง แต่ไม่ใช่ตลาดใหญ่ในอำเภอฝาง ลำปาง และเชียงใหม่ ชาวลาฮูที่รู้เรื่องราวเรื่องภายนอกมากที่สุดมาจากการเล่าของพ่อค้าที่ขึ้นไปขายของให้ และจากการเยี่ยมเยียนตลาดมากกว่าการติดต่อกับทางการหรือผู้บริหาร จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวออกนอกหมู่บ้านมีบ้าง แต่ไม่มากนัก และชาวลาฮูไม่ชอบรัฐบาลไทยที่พยายามจะเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เขาเคยชิน เช่น ในเรื่อง ความขัดแย้ง กับฝ่ายไทย เกี่ยวกับการทำไร่เลื่อนลอย และการปลูกฝิ่น

การติดต่อกับรัฐบาลไทย โดย หัวหน้าหมู่บ้านจะติดต่อกับทางอำเภอ และทุกๆ หมู่บ้านลาฮู จะมีหน่วยป้องกันมาเลเรีย จากกระทรวงสาธารณสุขเยี่ยมเยียนเป็นประจำ ทั้งนี้ ชาวลาฮูเช่นเดียวกับชาวเขาอื่นๆ ที่ไม่ค่อยรักษาความสะอาดนัก โรคที่พบได้มาก คือ โรคมาเลเรีย พยาธิ และตาเจ็บ นอกจากนี้การติดต่อยังรวมถึง ความช่วยเหลือที่ได้จากตำรวจชายแดน กรมประชาสงเคราะห์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การปกครอง

หมู่บ้านลาฮู จะมีหัวหน้าที่เรียกว่า คะเชปา (kh'a sheh-hpa) ตำแหน่งนี้ในลาฮูยี่ และลาฮูเชเล เป็นการเลือกขึ้นมา หัวหน้าหมู่บ้านจะมีความรับผิดชอบในการรักษากฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ ในชุมชน สภาอย่างไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยผู้เฒ่า หรือผู้อาวุโส ซึ่งจะช่วยเหลือหัวหน้าหมู่บ้านในการบริหารและการตัดสินคดี จะเห็นได้ว่า หัวหน้าหมู่บ้านมิได้เป็นผู้มีสิทธิ์เต็มที่ในการตัดสินเรื่องในชุมชนทั้งหมด โดยมิได้รับการแนะนำจากผู้อาวุโสก่อน สมาชิกของสภาดังกล่าวนี้ จะประกอบด้วยหัวหน้าครัวเรือนที่เรียกว่า เยเชปา (yeh sheh-hpa) แต่ไม่ใช่หัวหน้าครัวเรือนทั้งหมด เพราะหัวหน้าหมู่บ้านนั้นนานๆ ครั้งที่จะขอคำแนะนำจากหัวหน้าครัวเรือนดังกล่าว

ในหมู่บ้านจะมีพระที่มีความสำคัญต่อกิจกรรมของชุมชนโดยทั่วไป รวมทั้งกิจกรรมทางด้านศาสนา บทบาทของเขามีความสำคัญสูงสุดในทางศาสนา และรองจากหัวหน้าหมู่บ้านในเรื่องต่างๆ ภายในหมู่บ้าน หลักการนี้จะเป็นจริงในหมู่บ้านที่นับถือคริสต์ และในหมู่บ้านที่นับถือคริสต์ พระประจำหมู่บ้านจะมีการศึกษาสูงกว่าหัวหน้าหมู่บ้าน เพราะพระสามารถที่จะเป็นผู้ติดต่อกับโลกภายนอกแทนชาวบ้านต่างๆ ตำแหน่งพระนี้เรียกว่า โคบา หรือ ซูปู หรือพ่อครู ในภาษาไทยใหญ่เรียกว่า ปู่จอง ซึ่งนอกจากจะเป็นพระประจำหมู่บ้าน อาจเป็นหัวหน้าหมู่บ้านด้วย กับเป็นหมอประจำบ้าน และรักษาโรคภัย และเป็นผู้ทำพิธีกรรมต่างๆ

ครัวเรือนที่ปกครองตนเองอิสระนี้ จะรวมกันขึ้นต่ออำนาจหน้าที่ของหัวหน้าหมู่บ้านและพระ ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยกิจกรรมด้านต่างๆ เช่น ความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ ความเป็นเครือญาติ การสมรส ความเป็นเพื่อน สิ่งเหล่านี้ทำให้รวมกันเป็นชุมชนที่มั่นคง อย่างน้อยชั่วระยะเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หมู่บ้านก็อาจจะแตกแยกออกไปได้ ด้วยการอพยพไปอยู่ที่อื่น หมอสอนศาสนาในชาวลาฮูได้ชี้ให้เห็นว่า การอพยพเคลื่อนย้ายนี้มีอยู่เสมอ นักมานุษยวิทยาได้ให้ข้อสังเกตว่า การแยกชุมชนออกไปของชาวลาฮูมักจะมีความเข้มใจมากกว่าชาวเขากลุ่มอื่นๆ และจะเกิดขึ้นเพราะว่าชาวลาฮูขาดความสัมพันธ์ในระยะเวลา

ที่ยาวนานในเรื่องการสืบสายโลหิตร่วมกัน ขาดความผูกพันทางพิธีกรรมต่อสถานที่โดยเฉพาะ สิ่งเหล่านี้จะเชื่อมโยงครัวเรือนที่มีความอิสระในการปกครองตนเองอยู่ร่วมกันในหมู่บ้านหนึ่งๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ ครัวเรือนหนึ่งๆ หรือหลายๆ ครัวเรือนจะรวมกันอพยพไปตั้งชุมชนใหม่อีกในที่อื่น การแบ่งแยกออกไปจากหมู่บ้านเกิดขึ้น เมื่อมีการขัดแย้งกันในระหว่างครัวเรือน และไม่สามารถตกลงกันได้ แต่ก็เป็นหลักการที่ยอมรับกันในชุมชนลาฐว่า เมื่อเกิดการวิวาทกับเพื่อนบ้าน จะต้องเลือกที่จะออกไป การตัดสินกระทำโดยหัวหน้าหมู่บ้าน ผู้อาวุโส ซึ่งชุมชนทั้งหมดจะยอมรับในการตัดสินนั้น

Telford ได้กล่าวถึง ชุมชนลาฐในพม่าว่า ถ้าสมาชิกคนใดของกลุ่มจะไม่เห็นด้วยกับการตัดสินของหัวหน้าหมู่บ้าน เช่น ปฏิเสธที่จะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มคริสเตียนซึ่งตั้งขึ้นใหม่ เขาจะถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน "ซึ่งเป็นกุญแจให้เกิดความมั่นคงภายในหมู่บ้าน ครัวเรือนใดที่ไม่เห็นด้วย ก็อพยพออกไป ใครที่เห็นด้วยก็คงอยู่ในหมู่บ้านต่อไป" ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่บ้านทำได้อย่างไร

มีกรณีเกิดขึ้นบ่อยๆ ที่ชุมชนลาฐยอมรับความอาวุโสของหัวหน้าหมู่บ้าน โดยเฉพาะในบริเวณหมู่บ้านนั้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นหัวหน้าหมู่บ้านของตน เพราะบริเวณชุมชนลาฐอาจจะมีตั้งแต่ 2–3 หมู่บ้าน หรือเป็น 100 หมู่บ้าน ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมชุมชนหมู่บ้านโดยเฉพาะ จะกำหนดบริเวณหรือเขตทางการปกครองภายในที่ได้เป็นอยู่ เมื่อชุมชนอพยพไปอยู่ที่ใหม่ ก็จะมีแนวโน้มที่จะรวมโครงสร้างทางอำนาจที่มีอยู่ทั้งในถิ่นภูเขา และเพื่อนบ้านพื้นราบ ในอดีตถึงปัจจุบันนี้ หัวหน้าชาวภูเขาจะมีอิทธิพล และได้รับการยอมรับไม่เพียงแต่จากเพื่อนบ้านในถิ่นภูเขา แต่ได้รับการยอมรับจากชนชั้นปกครองในหุบเขาด้วย (ทั้งในจีน พม่า ลาว และไทย) ผลนี้ทำให้เกิดโครงสร้างทางการปกครองในหมู่บ้านชาวเขาแตกต่างกัน ในบางพื้นที่หัวหน้าหมู่บ้านลาฐมีอำนาจเหนือหมู่บ้าน ไม่ว่าที่ใดก็ตามอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าหมู่บ้านจะได้รับการยอมรับทั้งเพื่อนบ้านชาวลาฐ และที่ไม่ใช่ชาวลาฐ และอีกประการหนึ่ง หัวหน้าหมู่บ้านที่อาวุโสอาจจะไม่ใช่ชาวลาฐ แต่อำนาจหน้าที่ของเขาก็เป็นที่ยอมรับในหมู่บ้านชาวลาฐ เช่นเดียวกับหมู่บ้านของกลุ่มชาวเขาอื่นๆ

ในระหว่างหัวหน้าชาวลาฐ และผู้มีอำนาจหน้าที่ท้องถิ่นจากพื้นราบ ความสัมพันธ์แตกต่างกันไปตามเวลา และสถานที่ ในประเทศจีน ผู้นำลาฐในศตวรรษที่ 19 ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลจีน และลาฐทุกวันนี้มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารเขตของตนที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้ตั้งขึ้นมาในยูนนานตะวันตกเฉียงใต้ ในการอพยพลงใต้ เข้าสู่เขตแดนพม่า ลาว และไทย ชุมชนลาฐก็ยังคงมีอิสระในตนเองอย่างสูง และสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในพื้นราบในแห่งใหม่ที่เขาไปตั้งหลักแหล่ง ในประเทศไทยใน

ศตวรรษที่ 19 ชี้ให้เห็นว่าชุมชนลาฮูพร้อมที่จะเข้าร่วมมือกับการบริหารในท้องถิ่น และยอมรับภายใต้การตัดสินของผู้ปกครองจากพื้นราบ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องขึ้นอยู่กับการดำเนินนโยบายของไทยว่า จะมีประสิทธิภาพเพียงใดในการที่จะใช้การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะชาวเขานี้